

cronică

interpretării

actoricești

Dan Antoci și Valentin Voicilă

în

„Traversarea Niagarei“

ÎNSINGURARE ÎN DOI

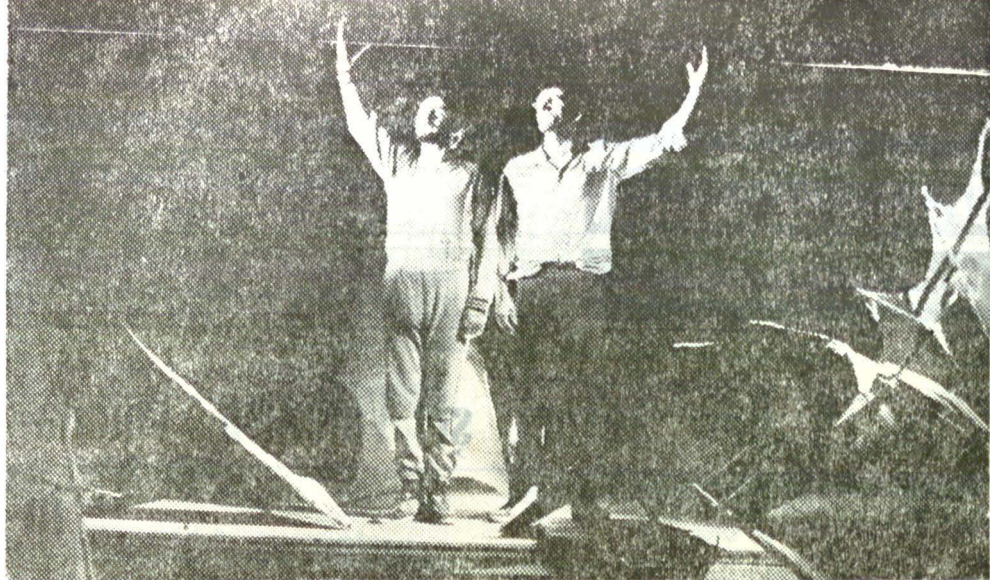
Traversarea Niagarei de Alonso Alegria ● Teatrul de Stat din Arad ● Distribuția : Dan Antoci și Valentin Voicilă

Inchegarea unei prietenii, nașterea unui cald, viguros sentiment de solidaritate umană — astfel s-ar putea rezuma în câteva cuvinte, școlărește, piesa lui Alonso Alegria **Traversarea Niagarei**. Cele două personaje, un tânăr — chiar foarte tânăr — și un om matur — chiar foarte matur —, doi singuratici obișnuiți de o viață cu soliloquiul, deprind — la început cu timiditate, rețineri, chiar cu neîncredătoare iritare — regulile dialogului, ale comunicării de la suflet la suflet, de la singurătate la singurătate, de la speranță la speranță.

Spectacolul montat la Arad de tânărul Ștefan Iordănescu extrage această „idee principală” și o exprimă scenic cu limpezime, cu simplitate, fără artificii — nu și fără soluții — regizorale, stabilind centrul de greutate pe interpretarea actoricească. Și, din acest punct de vedere, partiturile sint generoase nu numai, sau neapărat, la nivelul replicii, ci mai curînd al posibilităților de împlinire scenică a unor personalități, a unor destine cărora textul le fixează doar dimensiunile principale, osatura. Carnea, singele, sistemul nervos, dar mai ales tresărirea de viață se nasc în spectacol, se cuceresc treptat de către fiecare dintre interpreți și, împreună, de amîndoi. Și poate aceasta

și este cea mai însemnată calitate a interpretării încredințate lui Dan Antoci și Valentin Voicilă: crearea unui al treilea personaj, mai pregnant, mai bine individualizat de la scenă la scenă. Acest personaj neînscris în lista distribuției, dar care este, efectiv, eroul central al piesei lui Alegria, s-ar putea numi prietenia, solidaritatea, cuplul său, și mai exact, însingurarea în doi. Pentru că nici tînărul, nici mai vîrstnicul lui prieten nu cîștigă, prin apropierea dintre ei, integrarea într-o comunitate, într-o existență socială, ci un alt mod de a fi izolați — împreună. Armonia nu se descoperă ci se cucerește, se învață cu greu, se reinventează cu fiecare gest, cu fiecare cedare, acceptare, destăinuire.

Cei doi actori desenează inspirat drumul parcurs de eroi, drumuri diferite, încărcate de alte poveri, urmînd altă evoluție. Pentru eroul lui Dan Antoci — echilibrist temerar, profesionist al riscului asumat lucid, fără febricitări adolescente — punctul de plecare este acela al stabilității, al unei vieți cu dimensiunile trasate precis. Actorul îi conferă o suplă masivitate, o anume deliberare și eficiență economicoasă a gesturilor. Oboseala — sau mai curînd lipsa de participare afectivă la tot ceea ce face — i

se cileste doar în priviri (și doar uneori). Mecanism perfect, funcționând după bătăile unui metronom reglat cu inteligență și pricepere, eroul refuză aventura deși e croit pentru ea, respinge apropierea semenilor deși îi este, evident, necesară. Dan Antoci reușește să edifice scenie acest „mecanism perfect” fără a sugera uscăciunea, fără a uita vreun moment că e vorba de un om bogat sufletește, care își cenzurează — din pudoare, din dezamăgire, din instinct de apărare — impulsurile, afectivitatea; le cenzurează, dar ele există nealterate, economisite, parcă, de-a lungul unei vieți fără bucurie, pentru posibilă, nesperată dar așteptată, clipă de bucurie. Evoluția personajului apare, în acest fel, credibilă, transformările nu uimesc ci confirmă date intuite doar. E o artă — sau o știință — a gradației în construirea rolului care menține viu interesul, chiar dacă, în planul faptelor, în piesă nu se întâmplă mare lucru. Căldura, care la început se bănuie doar, impregnează treptat fibra personajului, devine evidentă, conturează un halo de emoție. Autocenzura — a actorului, de această dată, nu a eroului — funcționează însă în continuare, astfel încât emoția rămâne limpede, nelulburată de sentimentalism; ea aparține unui bărbat, nu unei fetițe de pension, și încă unuia a cărui profesie (și vocație) este temeritatea.

Drumul spre solidaritate, spre prietenie, are un alt punct de plecare pentru tânărul aflat în conflict nu numai cu lumea ci și cu sine însuși. El caută pe altul, căutându-se în același timp pe sine, are agresivitatea neajutorată a vârstei adolescenței, candorile și aroganța ei. O evoluție pe care Valentin Voicilă o fixează în toate detaliile, uneori riscând

chiar să stăruie prea mult asupra unor gesturi, ticuri (la început, de pildă, **partenerul de dialog** trebuie să fie agasat de exagerările adolescente ale eroului, nu publicul). Chiar stăruind, actorul nu ajunge să se rătăcească, însă, între meandrele sufletești ale personajului a cărui limpezire se petrece, parecă, simultan cu „curățarea”, esențializarea mijloacelor de expresie actoricească. Tocmai de aceea, interpretarea crește pe parcurs în credibilitate, entuziasmele personajului devin contaminante, pariul eroilor cu ei înșiși, cu șansa, cîștigă aderenți. Este momentul din care spectacolul de teatru se urmărește ca un spectacol sportiv (și nu există nici un sens peiorativ în această afirmație): cu încordare, cu „pumnii strînși”, cu dorința izbinzii.

Cele două personaje se dezvăluie, se definesc, se modifică pentru ca, în final, să dispară ca individualități distincte contopindu-se într-o nouă, unică personalitate — ei devin aripile unui singur zbor, ale unei desprinderi de sol, de cotidian, care nici nu mai are importanță de c ori nu posibilă. Subiectiv, ea a devenit cu puțință, a devenit chiar inevitabilă. De la întinericul în care începe dialogul eroilor, se ajunge la o triumfală baie de lumină, iar momentul victoriei nu înseamnă neapărat reușita ci cutezanța de a încerca. În ceea ce-i privește pe actori, încercarea a fost sinonimă cu reușita: de a da carne unor simboluri, de a contura expresiv două destine, două personalități, și, mai cu seamă, de a constitui un cuplu artistic de mereu mai fermă coeziune stilistică.

Cristina DUMITRESCU